

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України

Шемшученко Ю. С.

« 4 » жовтня 2021 р.

ВИСНОВОК

Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Кудерської Ірини Олександрівни на тему: «Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

ВИТЯГ

з протоколу № 9 засідання фахового семінару відділу проблем державного управління та адміністративного права від 26 жовтня 2021 року

Присутні:

Голова засідання – к.ю.н., член-кор. НАПрН України, заступник директора Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України В. П. Нагребельний та завідувач відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, д.ю.н., проф., член-кор. НАПрН України О. Ф. Андрійко; к.ю.н., ст.н.с. Л. Є. Кисіль; к.ю.н., ст.н.с. В. А. Дерезь; к.ю.н., ст.н.с. В. П. Тимошук; к.ю.н., доц., ст.н.с. Н. К. Ісаєва; к.ю.н., ст.н.с. Н. В. Воротіна; к.ю.н., ст.н.с. О. О. Семчик; аспірант І.О. Кудерська; секретар – лаборант В. М. Дубенко.

Запрошені:

доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, вчений секретар Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України Н. М. Пархоменко.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України Кудерської І.О. на тему: «Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні», поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» щодо його рекомендації для попереднього розгляду та захисту у разовій Спеціалізованій вченій раді. Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, протокол № 12 від «26» грудня 2017 року.

Слухали:

Доповідь здобувача ступеня доктора філософії Кудерської І.О. по дисертації на тему «Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні», що подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» (08 – Право).

Виступаючи, доповідачка, у першу чергу, обґрунтувала актуальність теми дисертаційного дослідження та визначила його мету. Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена наступним.

Нематеріальна культурна спадщина Українського народу є частиною спільної спадщини людства, потужним засобом зближення етнічних груп України і затвердження їх культурної самобутності. Важливе її соціальне, економічне, культурне та політичне значення. Головною метою держави є збереження глибинних основ багатонаціональної культури України, захист культурної самобутності кожної етнічної групи, народності, народу України зі створенням умов для охорони її нематеріальної культурної спадщини та схоронності її єдиного культурного простору.

У вітчизняному законодавстві, зокрема в Законі України «Про культуру», нематеріальна культурна спадщина визначається як звичаї, форми показу та вираження, знання, навички, що передаються від покоління до покоління, постійно відтворюються спільнотами та групами під впливом їхнього досвіду, оточення, взаємодії з природою, історії та формують у них почуття самобутності та наступності, сприяючи таким чином повазі до культурного розмаїття і творчості людини. При цьому в Законі України «Про охорону культурної спадщини» визначено, що культурна спадщина це сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурної спадщини, але об'єктами культурної спадщини визначено матеріально культурну спадщини, що призводить до відсутності як такої охорони нематеріальної культурної спадщини з боку державних органів. З 2008 року Україна є державою – учасницею Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини, що покладає на неї обов'язок охорони нематеріальної культурної

спадщини і потребує вдосконалення вітчизняного законодавства в цій сфері. Але й нині в країні спостерігається неналежне адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини, а саме відсутність необхідного унормованого понятійно-категорійного апарату в сфері нематеріальної культурної спадщини, недостатня врегульованість діяльності уповноважених суб'єктів публічної адміністрації щодо її охорони, не визначеність юридичної відповідальності та правопорушень в цій сфері тощо.

Особливість нематеріальної культурної спадщини полягає в тому, що вона передається безпосередньо людьми і сприймається «живою» аудиторією, завжди має залишатися «живою» у контексті сучасності, зберігати свій творчий характер. Проте існує низка явищ (глобалізація, технічний прогрес і модернізація всього світу, процеси міграції та урбанізації, демографічні й економічні кризи тощо), які в сукупності ставлять під загрозу її існування. Окрім того, не завжди належне ставлення до публічного адміністрування в пам'яткоохоронній сфері в Україні та пасивне відношення до нематеріальної культурної спадщини з боку населення вже призводять до негативних наслідків, у тому числі втрати її елементів (об'єктів, проявів). За часи незалежності Україна створила правову базу щодо культурної спадщини, але в основному щодо її матеріальної складової, яка характеризується й нині своєю незавершеністю, фрагментарністю та недосконалістю, а охорона нематеріальної культурної спадщини здійснюється на підставі низки міжнародних нормативно-правових актів, що не знайшли достатнього розкриття вітчизняним законодавством.

Таким чином, необхідність охорони нематеріальної культурної спадщини, з одного боку, та відсутність предметних комплексних наукових досліджень з цієї проблематики - з іншого, обумовлюють актуальність дослідження адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні для здійснення необхідного й достатнього унормування суспільних відносин, досягнення ефективної реалізації завдань у цій сфері, вироблення теоретичних і практичних положень щодо його здійснення.

Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу пам'яткоохоронного законодавства України та міжнародних нормативно-правових актів щодо нематеріальної культурної спадщини, практики їх застосування суб'єктами публічної адміністрації, узагальнення історичних, вітчизняних та зарубіжних наукових розробок комплексно дослідити адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні з наступним обґрунтуванням теоретичних положень, виявленням його недоліків, визначенням напрямів його удосконалення, включаючи вироблення пропозицій та рекомендацій до пам'яткоохоронного законодавства України.

Далі доповідачка ознайомила присутніх із структурою своєї дисертації, виклала її завдання, об'єкт та предмет, методи, що були використані у процесі

дослідження, охарактеризувала основні положення, які відображають наукову новизну дослідження і виносяться на захист, висвітлила концептуальні положення дисертаційного дослідження, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, розкрила зміст висновків. Також зазначила результати апробації основних положень дисертації та представила законопроект про внесення змін до Закону України «Про охорону культурної спадщини».

Після закінчення доповіді до Кудерської І.О. учасниками фахового семінару були поставлені наступні **запитання**.

Д.ю.н., проф., член-кор. НАПрН України, вчений секретар Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України **Пархоменко Наталія Миколаївна**, які висновки Вашого дисертаційного дослідження Ви вбачаєте найбільш вагомими для науки державного управління та адміністративного права?

Відповідь: Дякую за запитання. За результатами проведеного дослідження нами сформульовано ряд положень, які віднесені до положень наукової новизни і в узагальненому вигляді відображають внесок у розроблювану проблематику. Ці положення були структуровані на: (а) ті, що сформульовані уперше, (б) ті, які було удосконалено та (в) ті, що набули подальшого розвитку. Основними з них, на нашу думку, є наступні:

(а) ті, що сформульовані уперше:

– встановлено, що правова охорона нематеріальної культурної спадщини є міжгалузевим самостійним інститутом права, в основу якого покладено норми адміністративного права України, які характеризуються їх обособленою єдністю;

– виокремлено основні напрями розвитку адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні та розкрито їх, а саме: за елементним (об'єктним) складом нематеріальної культурної спадщини; за суб'єктами публічної адміністрації уповноваженими в сфері нематеріальної культурної спадщини та їх управлінською діяльністю; за структурою управлінських відносин та поділом адміністративної діяльності суб'єктів уповноважених в сфері охорони нематеріальної культурної спадщини; за контрольною (наглядовою) діяльністю уповноважених суб'єктів публічної адміністрації щодо охорони нематеріальної культурної спадщини; за узгодженням правових норм та усуненням колізій щодо положень національного законодавства з охорони нематеріальної культурної спадщини із відповідними положеннями та вимогами міжнародних нормативно-правових актів в цій сфері; за реєстраційно-обліковою діяльністю в сфері нематеріальної культурної спадщини; за здійсненням мапування культурних просторів, окремих регіонів, областей, України з наявними об'єктами (проявами, елементами) нематеріальної культурної спадщини (зі створенням електронних версій); за здійсненням фінансування охорони нематеріальної культурної

спадщини; за юридичною відповідальністю та правопорушеннями щодо елементів (об'єктів, проявів) нематеріальної культурної спадщини фізичними і юридичними особами та ін.;

– обґрунтовано необхідність комплексної правової і фізичної охорони в сфері нематеріальної культурної спадщини зважаючи на те, що ЗУ «Про охорону культурної спадщини» нині фактично врегульовано лише питання щодо комплексної правової і фізичної охорони матеріальної культурної спадщини;

– визначено основні принципи правової охорони нематеріальної культурної спадщини, а саме: забезпечення системності й наступності при здійсненні державної політики щодо нематеріальної культурної спадщини; забезпечення загальнодоступності науково-дослідних та вишукувальних проектів, здійснених щодо нематеріальної культурної спадщини; збереження автентичності нематеріальної культурної спадщини; співробітництво уповноважених органів публічної адміністрації, творчих спілок і колективів, громадських й наукових організацій тощо щодо нематеріальної культурної спадщини, ін.;

– розкрито адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні щодо змісту управлінської діяльності уповноважених суб'єктів публічної адміністрації в сфері охорони нематеріальної культурної спадщини, а саме: а) не достатнім визначенням чинним пам'яткоохоронним законодавством України їх цілей і завдань; б) недостатнім законодавчим унормуванням обсягу їх повноважень, взаємодії та співпраці, функцій, адміністративних процедур тощо; в) неналежністю законодавчого визначення методів їх діяльності, способів засобів, механізмів які безпосередньо впливають на практичну реалізацію цих повноважень, зокрема через невизначеність чіткої вертикалі у системі владних органів щодо нематеріальної культурної спадщини;

– виокремлено для законодавчого закріплення права носіїв нематеріальної культурної спадщини, зокрема: брати участь в інвентаризації, охороні, популяризації й актуалізації об'єктів (проявів, елементів) НКС; розробляти та використовувати символи і знаки місцевої НКС, зареєстровані відповідно до законодавства, з метою залучення до неї більшої уваги з боку громадськості; пропонувати окремі об'єкти НКС для включення до Репрезентативного списку НКС людства (ЮНЕСКО); д) сприяти уповноваженим щодо охорони НКС органам влади у збереженні, використанні, популяризації та охороні об'єктів (проявів) НКС відповідно до законодавства України, ін.;

– визначено перелік адміністративних правопорушень в сфері нематеріальної культурної спадщини, а саме: допущення порушення вимог при їх використанні, зокрема: безпосереднє або непряме доведення до публіки елементів (об'єктів, проявів) нематеріальної культурної спадщини, які умисно

видаються як свої, або введення публіки в оману відносно джерела створення елементів (об'єктів, проявів) нематеріальної культурної спадщини, або використання об'єктів (проявів, елементів) нематеріальної культурної спадщини з представленням їх як об'єктів (проявів, елементів) нематеріальної культурної спадщини іншої країни, що не є фактичним джерелом; використання, що завдає збитку культурним інтересам суспільства (країни), ін.;

– надано авторські визначення основоположних понять в сфері нематеріальної культурної спадщини, зокрема: правова охорона нематеріальної культурної спадщини, види нематеріальної культурної спадщини; прояви нематеріальної культурної спадщини; об'єкти нематеріальної культурної спадщини; елементи нематеріальної культурної спадщини, ін.;

(б) ті, які було удосконалено:

– поняття механізму адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини визначено як сукупність адміністративно-правових засобів, гарантій та відповідальності за допомогою, яких здійснюється державна політика щодо охорони нематеріальної культурної спадщини; охарактеризовано як взаємопов'язану систему адміністративно-правових засобів реалізації державно-владних повноважень уповноважених органів публічної адміністрації щодо охорони нематеріальної культурної спадщини та забезпечення прав, свобод та інтересів особи щодо неї для приведення в дію цього адміністративно-правового забезпечення, а також виокремлено його елементи: власні (засоби, гарантії та адміністративна відповідальність), загальні (адміністративно-правові норми, юридичні факти та/або конкретні обставини, адміністративні правовідносини, акти реалізації прав та обов'язків), організаційні; його основні риси та основні ознаки;

– підходи щодо формування нової системи органів публічної адміністрації у сфері нематеріальної культурної спадщини шляхом створення єдиної вертикальної структурної системи владних органів із визначенням їх повноважень в цій сфері, в тому числі, шляхом створення на центральному рівні єдиного центрального органу виконавчої влади;

– визначення основоположних дефініцій, а саме: нематеріальної культурної спадщини України; охорона нематеріальної культурної спадщини; носії елементів (об'єктів, проявів) нематеріальної культурної спадщини; ін.;

(в) ті, що набули подальшого розвитку:

– узагальнення основних наукових положень щодо адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні;

– поняття, зміст та цілі адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні;

– пропозиції щодо адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні з аналізу досвіду окремих зарубіжних країн;

– пропозиції та рекомендації про внесення змін та доповнень щодо нематеріальної культурної спадщини до Закону України «Про охорону культурної спадщини», зокрема, щодо повноважень суб'єктів публічної адміністрації щодо нематеріальної культурної спадщини, перелік правопорушень при використанні об'єктів (проявів) нематеріальної культурної спадщини, ін. (Додаток Б).

К.ю.н., ст.н.с. **Тимощук Віктор Павлович**: У своїй дисертаційній роботі Ви зазначаєте про вертикаль системи органів публічної адміністрації, поясніть детальніше до якого висновку Ви дійшли?

Відповідь: Дякую за запитання. Виходячи з необхідності вирішення існуючих проблем адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні, було розроблено підходи щодо формування нової системи органів публічної адміністрації у сфері нематеріальної культурної спадщини України шляхом створення єдиної вертикальної структурної системи владних органів із визначенням їх повноважень в цій сфері, що має набути законодавчого закріплення: 1. Кабінет Міністрів України повинен: 1) забезпечити проведення державної політики у сфері нематеріальної культурної спадщини; 2) затверджувати мапу розташування об'єктів (проявів) нематеріальної культурної спадщини у населених місцях України та змін, внесених до неї; 3) здійснювати нормативне регулювання у сфері нематеріальної культурної спадщини, у тому числі і щодо володіння, користування і розпорядження об'єктами (проявами) нематеріальної культурної спадщини та ін. 2. Єдиний центральний орган виконавчої влади (що буде поєднанням державної служби і державної інспекції, підпорядкований Міністерству культури та інформаційної політики України) у сфері охорони культурної спадщини (включаючи нематеріальної культурної спадщини) повинен: 1) формувати державну політику, стратегії та програми в сфері нематеріальної культурної спадщини; 2) розробляти та затверджувати специфічні для сфери нематеріальної культурної спадщини норми і методології, зразки сертифікатів, висновків та технічних карток, необхідних для дослідження, класифікації та збереження нематеріальної культурної спадщини, свідоцтв носіїв нематеріальної культурної спадщини тощо; 3) заснувати і забезпечити роботу державних переліків (реєстрів) об'єктів нематеріальної культурної спадщини та забезпечувати їх ведення відповідно до положень про них та ін. 3. Територіальні органи уповноваженого центрального органу виконавчої влади в сфері охорони нематеріальної культурної спадщини повинні бути утворені як юридичні особи публічного права відповідно до чинного законодавства України, для виконання повноважень цього органу на місцевому рівні до яких обов'язково має бути включено контроль (нагляд) за виконанням чинного пам'яткоохоронного законодавства України. 4. Уповноважені органи місцевого самоврядування в сфері нематеріальної культурної спадщини повинні

здійснювати: 1) на відповідній території виконання державних і регіональних програм щодо нематеріальної культурної спадщини; 2) в місцях проживання корінних народів і національних меншин – програми їх національно-культурного розвитку; 3) задоволення культурних потреб територіальних громад в сфері нематеріальної культурної спадщини та ін. 5. Уповноважені заклади культури, дослідницькі та виховні установи, громадські об'єднання, ін. в сфері нематеріальної культурної спадщини мають: 1) ініціювати та здійснювати програми діяльності з ідентифікації, документування, збереження, дослідження, використання і передачі нематеріальної культурної спадщини у спільнотах з використанням традиційних і сучасних методів, апаратури тощо; 2) сприяти в установленому законодавством порядку діяльності архівів, створювати бази даних, колекціонуванню об'єктів (проявів) нематеріальної культурної спадщини; 3) брати участь у заходах щодо збереження, охорони, захисту об'єктів (проявів) нематеріальної культурної спадщини, які знаходяться під загрозою зникнення та ін.

К.ю.н., ст.н.с. **Дерець Вікторія Анатоліївна**: Виходячи з Вашої дисертаційної роботи Ви пропонуєте створення центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом, чим ви обґрунтовуєте необхідність створення такого органу зі спеціальним статусом?

Відповідь: Дякую за запитання. Охорона нематеріальної культурної спадщини в Україні повинна забезпечуватись дієвою системою уповноважених органів публічної адміністрації, в якій основна функція реалізації має бути покладена на єдиний уповноважений центральний орган виконавчої влади, що відповідає ст. 13 Конвенції про охорону та заохочення розмаїтості форм культурного самовиразу (2005 р.) де визначено що до завдань окремої держави-учасниці належить «визначення або створення одного...компетентного органу з охорони нематеріальної культурної спадщини, наявної на її території». запропоновано таку основну вертикаль структури владних органів щодо нематеріальної культурної спадщини: Кабінет міністрів України – Єдиний центральний орган виконавчої влади (що буде поєднанням державної служби і державної інспекції, підпорядкований Міністерству культури та інформаційної політики України) у сфері охорони культурної спадщини (включаючи нематеріальної культурної спадщини) – його територіальні органи – органи місцевого самоврядування.

Цей центральний орган виконавчої влади має відповідати за розробку та забезпечувати реалізацію політики та стратегій щодо охорони нематеріальної культурної спадщини, а також програм з ідентифікації, документування, дослідження, збереження, передачі, популяризації, відродження і використання цієї спадщини, проводить через уповноважені органи публічної адміністрації політику з охорони на місцях, особливо у спільнотах серед носіїв нематеріальної культурної спадщини, підтримувати шляхом конкретних заходів

життєздатність нематеріальної культурної спадщини та передачу її молодому поколінню, здійснювати інвентаризацію елементів (об'єктів, проявів) нематеріальної культурної спадщини зі збереженням інформації на різних сучасних носіях тощо.

Нині на центральному рівні провідним є Міністерство культури і інформаційної політики України, при якому створено Експертну раду з питань нематеріальної культурної спадщини; Український культурний фонд; Український центр культурних досліджень, а також в процесі становлення знаходяться Державна інспекція культурної спадщини України і Державна служба охорони культурної спадщини України. При такій їх кількості та наявних повноваженнях спостерігається відсутність необхідної охорони нематеріальної культурної спадщини, в основному через неналежне адміністративно-правове забезпечення в цій сфері. Це також пояснюється відсутністю окремого відповідного центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини (нематеріальної культурної спадщини), який замінили структурним підрозділом центрального органу виконавчої влади та підвідомчими організаціями, що є порушенням вимог Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини та як наслідок і Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини. Окремо варто відзначити, що запропонований в дослідженні центральний орган виконавчої влади буде здійснювати охорону культурної спадщини в Україні, в тому числі і щодо нематеріальної культурної спадщини. В результаті дослідження запропоновано створити єдиний центральний орган виконавчої влади (що буде поєднанням державної служби і державної інспекції, підпорядкований Міністерству культури та інформаційної політики України) у сфері охорони культурної спадщини (включаючи нематеріальної культурної спадщини).

К.ю.н., ст.н.с. **Кисіль Людмила Євгенівна**: Ви пропонуєте створення спеціально уповноваженого органу в сфері охорони нематеріальної культурної спадщини поєднавши функції Державної інспекції і Державної служби, тобто контрольно-наглядових повноважень і надання адміністративних послуг, власне це означитиме, що орган сам себе контролюватиме за ефективністю, якістю надання адміністративних послуг чи можливе таке поєднання у повноваженнях одного органу?

Відповідь: Дякую за запитання. В дисертації мною запропоновано створити єдиний центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини (включаючи охорони нематеріальної культурної спадщини), що має поєднувати в собі функції Державної служби та Державної інспекції, зокрема такий орган повинен: 1) забезпечувати формування та реалізацію державної політики, стратегії та програми в сфері нематеріальної культурної спадщини; 2) розробляти та затверджувати специфічні для сфери нематеріальної культурної спадщини норми і методології, зразки сертифікатів,

висновків та технічних карток, необхідних для дослідження, класифікації та збереження нематеріальної культурної спадщини, свідоцтв носіїв нематеріальної культурної спадщини тощо; 3) заснувати і забезпечити роботу державних переліків (реєстрів) об'єктів нематеріальної культурної спадщини та забезпечувати їх ведення відповідно до положень про них; 4) затверджувати за пропозицією уповноважених органів публічної адміністрації: облікову картку (досьє), що складаються на кожен об'єкт нематеріальної культурної спадщини для включення їх до державних переліків (реєстрів) об'єктів нематеріальної культурної спадщини; 5) затверджувати та сприяти реалізації програм досліджень, актуалізації та збереження елементів (об'єктів, проявів) нематеріальної культурної спадщини, включаючи репрезентативні аудіовізуальні матеріали; 6) здійснювати координацію і моніторинг: діяльності органів публічної адміністрації, наділених повноваженнями щодо реалізації стратегій, програм і проектів щодо збереження елементів (об'єктів, проявів) нематеріальної культурної спадщини – на національному рівні; планів досліджень нематеріальної культурної спадщини України; реалізацію законодавства про охорону нематеріальної культурної спадщини; 7) забезпечувати: виконання прийнятих зобов'язань за міжнародними договорами щодо нематеріальної культурної спадщини, стороною яких є Україна; підготовку кадрів у даній сфері, для чого, зокрема, сприяти впровадженню у процес освіти нематеріальної культурної спадщини, досягненню популярності нематеріальної культурної спадщини серед молоді, вихованню молодого покоління на основі зразків нематеріальної культурної спадщини, підвищенню кваліфікації кадрів; ін. (див. Додаток Б).

Зазначений єдиний центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини (включаючи охорони нематеріальної культурної спадщини) буде поєднувати низку контрольно-наглядових функцій (повноважень) і функції щодо надання адміністративних послуг, але буде підконтрольний Мінкульту України. Практично буде замінено п'ять структур на один центральний орган виконавчої влади який консолідовано буде здійснюватися діяльність щодо охорони нематеріальної культурної спадщини.

Після відповідей Кудерської І. О. на запитання учасників фахового семінару було озвучено **висновок наукового керівника** д.ю.н., проф., членкор. НАПрН України **Андрійко Ольги Федорівни** з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану.

Висловлюючи свою позицію щодо наукового рівня дисертації, рівня ефективності виконання здобувачем індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану, Андрійко О. Ф. відзначила наступне.

Дисертаційне дослідження Кудерської Ірини Олександрівни на тему: «Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної

спадщини в Україні» присвячене важливій для вітчизняної юридичної науки і практики тематиці. Актуальність та своєчасність представленого дослідження не викликає сумніву. Оскільки проблемами адміністративно-правового забезпечення нематеріальної культурної спадщини на теренах нашої держави ніхто не займався.

Кудерська І. О. була сумлінною, відповідальною та дисциплінованою аспіранткою, в повному обсязі виконала індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план. Вона відвідувала аудиторні заняття і пройшла усі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені навчальним планом та освітньо-науковою програмою аспірантури Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Освітня складова освітньо-наукової програми аспірантури виконана Кудерською І. О. в повному обсязі.

Під час навчання в аспірантурі вона отримала належні наукові знання, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі права та дослідницько-інноваційної діяльності, оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності. Пропозиції та зауваження наукового керівника в процесі підготовки дисертаційної роботи були повністю враховані. Це дозволило підготувати самостійне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Вона є наполегливою та ініціативною дослідницею, яка вміє коректно та аргументовано відстоювати свою точку зору. Також варто відміти, що вона на високому рівні володіє іноземною мовленнєвою компетенцією.

Наукова робота Кудерської І. О. підготовлена самостійно, має аналітичний характер та є першою у вітчизняній юридичній науці, що присвячена дослідженню адміністративно-правового забезпечення нематеріальної культурної спадщини в Україні. Основні положення та висновки дисертаційної роботи відображені в двадцяти наукових працях, п'ять з яких опубліковані в фахових виданнях України з юридичних наук, чотири – у зарубіжних наукових виданнях держав, одна – в колективній монографії та десять тез. Висновки та пропозиції були апробовані на трьох Всеукраїнських конференціях, чотирьох міжнародних науково-практичних конференціях та трьох круглих столах.

Дисертаційне дослідження Кудерської І. О. відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), пункту 10 Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167, а її автор Кудерська Ірина Олександрівна

заслужує на присудження наукового ступеню доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Після цього, слово було надано **рецензентам** наукової праці.

Д.ю.н., проф., член-кор. НАПрН України, вчений секретар Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України **Пархоменко Н. М.** зазначила, що тематика представленого до рецензування дисертаційного дослідження Кудерської І. О. на тему «Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні» відзначається високим ступенем актуальності. Це зумовлено тим, що на сучасному етапі розвитку нашої держави в сфері охорони культурної спадщини, в тому числі нематеріальної культурної спадщини, об'єктивно необхідною є наявність ефективної і достатньої наукової бази. Актуальність підкреслює нерозкритість вітчизняним законодавством міжнародних нормативних-правових актів щодо нематеріальної культурної спадщини ратифікованих нашою державою, відсутність належного понятійного апарату в цій сфері, неналежну унормованість заходів охорони нематеріальної культурної спадщини, відсутність належного адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини тощо.

Охорона в Україні всіх накопичених попередніми поколіннями різноманітних цінностей, втілених, в тому числі у елементах (об'єктах, проявах) нематеріальної культурної спадщини, дозволяє зберігати національну самобутність всіх народів, що проживають в Україні, та зберігати автентичність всіх етнічних груп та народностей, що проживають на території України. Отже, політика держави щодо охорони нематеріальної культурної спадщини повинна забезпечуватися дієвою системою уповноважених органів публічної адміністрації.

Для належного адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні Кудерська І. О. виокремила напрями його розвитку; обґрунтувала необхідність комплексної правової і фізичної охорони нематеріальної культурної спадщини України; визначила основні принципи правової охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні; якісно проаналізувала з огляду на зміст управлінської діяльності уповноважених суб'єктів публічної адміністрації, розробила підходи формування необхідної і достатньої системи органів публічної адміністрації у сфері нематеріальної культурної спадщини тощо.

Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в правовій науці України не досліджувалося, а тому теоретичні розробки та практичні пропозиції зроблені Кудерською І. О. будуть корисні як для вітчизняної науки так і для правозастосування.

Зважаючи на вказане, дисертаційне дослідження Кудерської І. О. на тему «Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної

спадщини в Україні» є нагальним, враховує потреби науки адміністративного права та практики державного управління в сфері культури в сучасних умовах, має комплексний характер і розкриває проблематику в повному обсязі.

Позитивним моментом роботи є відповідність теми дисертації плановим науково-дослідним роботам відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України: «Проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів публічної адміністрації в умовах децентралізації виконавчої влади» (номер державної реєстрації РК 0117U002704); «Організаційно-правове забезпечення управлінської діяльності органів виконавчої влади в сучасних умовах: проблеми теорії та практики» (номер державної реєстрації РК 0119U103169).

Дисертація складається зі вступу, двох розділів, які містять шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура дисертації повністю відповідає меті і завданням дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі аспекти досліджуваної дисертантом проблематики та спрямована на теоретичне і практичне обґрунтування необхідності приведення адміністративного законодавства у відповідність до реальних потреб практики.

Дисертантка продемонструвала належний рівень знань наукової літератури з теми дослідження, вміння працювати на різних рівнях наукового дослідження – від теоретико-методологічного до науково-прикладного з виходом на конкретні науково-практичні висновки та рекомендації. Кудерська І. О. проаналізував чинне законодавство, низку дискусійних проблем, що підлягають осмисленню і розв'язанню, та надала їм критичну оцінку.

Мета дисертаційного дослідження Кудерської І. О. полягала в тому, щоб на основі аналізу міжнародних нормативно-правових актів щодо нематеріальної культурної спадщини та пам'яткоохоронного законодавства України, практики його застосування суб'єктами публічної адміністрації, узагальнення історичних, вітчизняних та зарубіжних наукових розробок комплексно дослідити адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні з наступним обґрунтуванням теоретичних положень, виявленням його недоліків, визначенням напрямів його удосконалення, включаючи вироблення пропозицій та рекомендацій до пам'яткоохоронного законодавства України. Завдання дисертаційного дослідження обрані вірно та дозволили досягти визначеної мети.

Наукова новизна одержаних результатів впливає з актуальності теми дослідження. В цілому ж наукова новизна дисертаційної роботи полягає в тому, що дана дисертація є першим у вітчизняній юридичній науці комплексним дослідженням теоретичних та практичних аспектів адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні..

Мають практичну значимість розроблені дисертантом пропозиції про внесення змін та доповнень щодо нематеріальної культурної спадщини до

Закону України «Про охорону культурної спадщини», зокрема, щодо повноважень суб'єктів публічної адміністрації щодо нематеріальної культурної спадщини, перелік правопорушень при використанні об'єктів (проявів) нематеріальної культурної спадщини, ін.

У висновках автором за результатами проведеного дослідження викладено найбільш важливі науково-теоретичні та практичні положення, які дійсно відображають зміст дисертаційного дослідження, результати використання різних методологічних прийомів дослідження, авторські ідеї, які засновані на дослідженому емпіричному матеріалі. Зміст додатків містить інформацію про апробацію результатів дисертаційного дослідження, публікації автора (див. Додаток А) та пропозиції, про внесення змін і доповнень до Закону України «Про охорону культурної спадщини» (див. Додаток Б).

Позитивно оцінюючи науково-теоретичну і практичну значимість проведеного дослідження, його актуальність та наукову новизну, слід відмітити, що як і будь-яке творче дослідження, присвячене аналізу дискусійних проблем юриспруденції, воно викликає певні рекомендації та побажання.

1. Авторіві слід обережніше використовувати слова. Так, приміром, не коректним видається формулювання положення «Кабінет Міністрів України повинен», це стосується і інших уповноважених суб'єктів. Хоча це не впливає на зміст роботи.

2. В подальших наукових дослідженнях було б доцільно окреслити склади правопорушень в сфері нематеріальної культурної спадщини та визначити хто є суб'єктами таких правопорушень, надати пропозиції та рекомендації про внесення змін та доповнень в Кодекс про адміністративні правопорушення України.

Проте слід констатувати, що в цілому висловлені зауваження та побажання не применшують позитивного враження від рецензуємої дисертації.

Вважаю, що дисертаційне дослідження Кудерської І. О. відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), пункту 10 Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167. Дисертація Кудерської І. О. на тему: «Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні» може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеню доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

К.ю.н., ст.н.с. **Ісаєва Н. К.** відзначила, що рецензована дисертація Кудерської І. О. на тему: «Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні» підготовлена з урахуванням

потреб державно-правового розвитку України. Тема дисертації є актуальною і з позицій науки адміністративного права, і з практичної діяльності. В Україні науково-правові дослідження нематеріальної культурної спадщини не виконувались, робота має концептуальний характер, робота є новаторською. Запропоновані Кудерською І. О. висновки допоможуть вдосконалити адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні.

В роботі комплексно досліджено всі аспекти адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини, розкрито його зміст та цілі, поняття його механізму; надано низку основоположних понять в цій сфері. Варто погодитись із підходом дисертантки щодо необхідності та важливості формування нової системи органів публічної адміністрації у сфері нематеріальної культурної спадщини шляхом створення єдиної вертикальної структурної системи владних органів із визначенням їх повноважень.

Робота змістовна. Робота новаторська, в кращому розумінні цього поняття. Робота охоплює всі аспекти правових засад охорони нематеріальної культурної спадщини. Тут мова йде і про основоположні поняття в сфері нематеріальної культурної спадщини, яких в законі немає, але якщо в законі немає чітких визначень значить звідси випливає, що і норми закону який регулює цю сферу відносин теж не можуть бути достатньо сформульовані чітко і регулювати ці відносини так, як це потрібно, власне, коли закладалося в закон. Дисертантка намагалась з наукової точки зору цю задачу вирішити. Вимальовується в неї і чітка запропонована структура уповноважених органів в сфері нематеріальної культурної спадщини, які мають здійснювати адміністративно-правове забезпечення. Проте є питання щодо кількості цих органів в структурі і пропозиція щодо створення центрального органу виконавчої влади. Ця пропозиція є досить переконливою. На мою думку такий центральний орган виконавчої влади слід створити як «службу», яка б об'єднала і вирішила обумовлені проблеми.

Дисертантка зробила величезну роботу стосовно визначення переліку порушень в досліджуваній сфері, проте його не можна назвати вичерпним. Звернувшись до чинного пам'яткоохоронного законодавства можна відзначити наявність не стільки правопорушень скільки заходи відповідальності за правопорушення, а тому можливо краще було б визначити заходи відповідальності за такі правопорушення. І таким чинному вказати перелік правопорушень. Це було б більш методологічно правильно.

Також варто акцентувати, що дисертант визначила принципи адміністративно-правової охорони нематеріальної культурної спадщини і це є досить вагомим, оскільки мають бути основоположні засади. Вона це зробила правильно з огляду на теорію держави і права. Єдине, що виникають питання до принципу «співробітництва уповноважених органів...». Принцип співробітництва, це дуже креативна, тому що в досліджуваній сфері

співробітництво має бути не лише у уповноважених органів в сфері нематеріальної культурної спадщини. Якщо мова іде стосовно фінансування, то співробітництво буде і з Міністерством фінансів, а якщо мова буде йти про отримання якихось прибутків при використанні об'єктів нематеріальної культурної спадщини або податки будуть не сплачені, то співробітництво буде не тільки між уповноваженими органами.

Однак, попри зазначені зауваження та побажання, можна констатувати, що в цілому вони не применшують позитивного значення дисертації. Вважаю, що дисертаційне дослідження Кудерської І. О. на тему: «Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), пункту 10 Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167. Дисертація Кудерської І. О. на тему: «Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні» може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні результатів проведеного Кудерською І. О. дисертаційного дослідження прийняв участь **к.ю.н., ст.н.с. Тимощук Віктор Павлович**, який акцентував увагу на тому, що актуальність теми дисертаційного дослідження розкрита Кудерською І. О. повністю як у тексті дисертації, так і під час виступу на фаховому семінарі. На його думку, тема дисертації надзвичайно актуальна, дуже цікава та дисертантом досліджена ґрунтовно і повністю. Дискусійною є пропозиція дисертанта щодо створення окремого центрального органу виконавчої влади в цій сфері, нині таким є Міністерство культури та інформаційної політики. Проте з огляду, на відповіді дисертантки та запропонований обсяг повноважень, її пропозиція є досить переконливою. Вид такого органу варто визначати виходячи з того, яке саме буде функціональне навантаження і які функції будуть домінуючими. Загалом дисертантка глибоко осмислила всі аспекти адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні, здійснила належний теоретичний і практичний аналіз обраної теми дослідження.

Ним наголошено, що дисертація Кудерської І. О. на тему: «Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні» відповідає вимогам, які пред'являються до дисертацій такого виду та може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

К.ю.н., ст.н.с. Дерезь Вікторія Анатоліївна також зазначила, що матеріал дисертаційної роботи викладений чітко та логічно, робота комплексна. Висновки, що зроблені в дисертації, обґрунтовані. Вона погодилася з попередніми виступаючими, що єдине дискусійне питання це вид запропонованого Кудерською І. О. окремого центрального органу виконавчої влади в досліджуваній сфері. Проте це не применшує позитивного враження від дисертації. Дисертантка надає переконливі і чіткі відповіді на поставлені їй питання, що свідчить про глибину і ґрунтовність проведеного дослідження. Дисертація Кудерської І. О. на тему: «Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні» відповідає вимогам, які пред'являються до дисертацій такого виду та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

З приводу результатів проведеного Кудерською І. О. дисертаційного дослідження виступила к.ю.н., ст.н.с. **Воротіна Наталія Вікторівна**, яка підкреслила, що тема дослідження Кудерської І. О. є надзвичайно актуальною в умовах сьогодення і розкрита автором повністю. Враховуючи те, що в Україні надзвичайно багато елементів (об'єктів, проявів) нематеріальної культурної спадщини, вони потребують належної правової охорони, що не можливо без достатнього і якісного адміністративно-правового забезпечення. Дана дисертація Кудерської І. О. є новаторською та концептуальною. Слід погодитись, що ця дисертація відповідає вимогам, які пред'являються до дисертацій такого виду та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

К.ю.н., ст.н.с. **Кисіль Людмила Євгенівна** також наголосила на актуальності теми дослідження. Вона вказала, що дисертаційне дослідження, представлене Кудерською І. О., справляє позитивне враження. Дисертаційна робота змістовна, матеріал в ній викладено системно, цілісно та логічно. Варто відзначити, що дисертаційна робота є підґрунтям для подальших наукових досліджень та має велике значення як для теоретичних досліджень адміністративного права, так і для практичного застосування пропозицій дисертантки. З теоретичної та з практичної точок зору тема дисертаційного дослідження розроблена ґрунтовно. Представлені результати дослідження переконливо доводять, що поставлена в дисертації мета досягнута. Дисертація Кудерської І. О. на тему: «Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні» відповідає вимогам, які пред'являються до дисертацій такого виду та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

К.ю.н., ст.н.с. **Семчик Ольга Олександрівна** також наголосила на актуальності теми дослідження. Така тема не висвітлювалась в комплексному

форматі правової науки, а тому це дисертаційне дослідження є важливими для науки адміністративного права та підґрунтям для подальших досліджень. Висновки, що зроблені в дисертації, обґрунтовані. Стосовно дискусії щодо пропозиції дисертантки зі створення єдиного центрального органу виконавчої влади (що буде поєднанням державної служби і державної інспекції, підпорядкованого Міністерству культури та інформаційної політики) у сфері охорони культурної спадщини (включаючи нематеріальної культурної спадщини), то ця пропозиція є доречною задля консолідації повноважень та функцій в одному органі, що має покращити діяльність уповноважених органів публічної адміністрації в цій сфері. Дисертаційне дослідження, представлене Кудерською І. О., справляє позитивне враження. Дисертація Кудерської І. О. на тему: «Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні» відповідає вимогам, які пред'являються до дисертацій такого виду та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

ВИСНОВОК

**Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Кудерської Ірини Олександрівни на тему: «Адміністративно-
правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в
Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»**

1. Обґрунтування вибору теми дисертаційного дослідження, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Здобувач вмотивовано та переконливо обґрунтовує актуальність та практичну необхідність опрацювання питань, що становлять предмет її дослідження, висвітлюючи зв'язок теми дисертації із існуючими на сьогодні науковими програмами, планами та темами.

Актуальність обраної для дисертаційного дослідження теми обумовлена наступним. На сучасному етапі розвитку нашої держави об'єктивно необхідною є наявність наукової бази для здійснення ефективних управлінських процесів у сфері культури. В сучасних умовах з-поміж ключових проблем сфери культури вирішення потребує відсутність належного адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні.

В наукових дослідженнях питання адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні не розглядалося. Нині не визначено напрями розвитку адміністративно-правового забезпечення в цій сфері; відсутній необхідний понятійно-категорійний апарат та його унормування; законодавчо не закріплені основоположні принципи правової охорони нематеріальної культурної спадщини; не визначені на законодавчому рівні права носіїв нематеріальної культурної спадщини та немає їх переліку; не виокремлено та законодавчо не унормовано адміністративні правопорушення в сфері нематеріальної культурної спадщини; немає чітко визначеного механізму адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні; ін, а. також відсутні в Україні наукові доробки стосовно цієї проблематики. Ця сфера потребує уваги та наукових розробок вчених-адміністративістів, численних напрацювань задля створення належного адміністративно-правового забезпечення і створення правового підґрунтя, для здійснення охорони нематеріальної культурної спадщини нашої країни. Дослідження адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні та визначення напрямів його розвитку сприятиме прийняттю оптимальних рішень щодо охорони нематеріальної культурної спадщини та прийняття відповідних необхідних змін в чинне пам'яткоохоронне законодавство України.

Враховуючи зазначене, дослідження адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні є нагальним, враховує потреби науки адміністративного права та практики державного управління, діяльності уповноважених суб'єктів публічного адміністрування в цій сфері в сучасних умовах. Дана дисертаційна робота представляє комплексне дослідження цієї проблематики та є концептуальною.

Кудерська І. О. вірно визначає зв'язок своєї дисертаційної роботи з актуальними на сьогодні науковими програмами, планами та темами. Проблематика здійсненого здобувачем дослідження відповідає наступним плановим науково-дослідним темам відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України: «Проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів публічної адміністрації в умовах децентралізації виконавчої влади» (номер державної реєстрації РК 0117U002704), «Організаційно-правове забезпечення управлінської діяльності органів виконавчої влади в сучасних умовах: проблеми теорії і практики» (номер державної реєстрації РК 0119U103169).

2. Мета і завдання дисертаційного дослідження

Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу міжнародних нормативно-правових актів щодо нематеріальної культурної

спадщини та пам'яткоохоронного законодавства України, практики його застосування суб'єктами публічної адміністрації, узагальнення історичних, вітчизняних та зарубіжних наукових розробок комплексно дослідити адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні з наступним обґрунтуванням теоретичних положень, виявленням його недоліків, визначенням напрямів його удосконалення, включаючи вироблення пропозицій та рекомендацій до пам'яткоохоронного законодавства України.

Для досягнення цієї мети були поставлені такі завдання дослідження:

- довести, що правова охорона нематеріальної культурної спадщини сформувалася як міжгалузевий самостійний інститут права, в основу якого покладено норми адміністративного права України, що характеризується їх обособленою єдністю;

- виокремити напрями розвитку адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини України, розкрити їх;

- обґрунтувати необхідність комплексної правової і фізичної охорони в сфері нематеріальної культурної спадщини;

- визначити основні принципи правової охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні;

- розкрити адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні щодо змісту управлінської діяльності уповноважених суб'єктів публічної адміністрації в сфері охорони нематеріальної культурної спадщини;

- виокремити для законодавчого закріплення права носіїв нематеріальної культурної спадщини в Україні;

- визначити перелік адміністративних правопорушень щодо нематеріальної культурної спадщини України;

- сформулювати основоположні поняття в сфері нематеріальної культурної спадщини, розкрити поняття охорони нематеріальної культурної спадщини з огляду на адміністративно-правовий аспект;

- розкрити поняття механізму адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини;

- розробити підходи щодо формування нової системи органів публічної адміністрації у сфері нематеріальної культурної спадщини України шляхом створення єдиної вертикальної структурної системи владних органів із визначенням їх повноважень в цій сфері;

- окреслити основні наукові положення щодо адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні;

- визначити поняття, зміст та цілі адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини України;

- розробити пропозиції щодо адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні з аналізу досвіду окремих зарубіжних країн;

- підготувати пропозиції та рекомендації про внесення змін та доповнень щодо нематеріальної культурної спадщини до ЗУ «Про охорону культурної спадщини».

3. Об'єкт, предмет та теоретико-методологічна база дисертаційного дослідження

Здобувач правильно визначає об'єкт та предмет дисертаційного дослідження, а також надає вичерпне обґрунтування використання теоретико-методологічної бази, необхідної для повноцінного проведення такого дослідження.

Об'єктом дослідження є правовідносини, що виникають при здійсненні охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні.

Достовірність отриманих дисертантом наукових результатів забезпечується широким використанням комплексу філософсько-світоглядних, загальнонаукових та спеціальних *методів наукового пізнання*. Використання у комплексі вказаних методів дозволило здійснити об'єктивне дослідження проблематики адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні.

Для вирішення поставленої у дисертації мети та обумовлених нею завдань здобувачем було використано достатньо потужну *теоретико-методологічну та емпіричну базу*.

Науково-теоретичну основу дисертації становлять фундаментальні положення загальної теорії права щодо осмислення адміністративно-правового забезпечення та його механізму, розкриття його елементів в роботах таких відомих вчених як: С. С. Алексєєв, С. В. Бобровник, Ю. А. Дмитрієв, Ю. С. Жариков, О. В. Зайчук, І. Ф. Казьмін, Д. О. Керімов, В. В. Лазарєв, С. Л. Лисенков, М. Н. Марченко, Н. М. Оніщенко, Н. М. Пархоменко, О. С. Піголкін, С. П. Погребняк, О. Ф. Скакун, Т. І. Тарахонич, В. М. Хропанюк, Ю. С. Шемшученко та ін., а також праці провідних адміністративістів: В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійко, О. М. Бандурки, Д. М. Бахраха, Ю. П. Битяка, А. С. Васильєва, В. М. Гаращука, І. П. Голосніченка, Є. Є. Додіної, Л. Є. Кисіль, С. В. Ківалова, О. М. Козиріної, Ю. М. Козлова, В. К. Колпакова, Н. І. Кудерської, Н. Р. Нижник, О. І. Остапенка, Ю. О. Тихомірова, М. М. Тищенко, В. С. Шестака та ін., спираючись на які було здійснено дослідження адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини, його змісту, мети та сутності, визначення його поняття

тощо. Наукові праці у сфері державного управління щодо визначення та унормування структури органів державного управління та їх повноважень В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійко, Г. В. Атаманчука, В. П. Нагребельного, Н. Р. Нижник, Г. Х. Попова, В. В. Цветкова, Ю. С. Шемшученко та ін., а також роботи Ю. Богуцького, Н. І. Кудерської, В. С. Шестака та ін. щодо державного управління в сфері КС стали підґрунтям, для розробки пропозицій щодо реформування системи уповноважених суб'єктів публічної адміністрації та виокремлення проблем публічного адміністрування з охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні, для визначення повноважень органів державної влади та органами місцевого самоврядування у досліджуваній сфері.

Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять узагальнення практичної діяльності уповноважених органів публічної адміністрації у цій сфері, інформаційні повідомлення, політико-правова публіцистика, довідкові видання, статистичні матеріали.

4. Наукова новизна дисертаційного дослідження, теоретична та практична цінність одержаних результатів

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним з перших у вітчизняній юридичній науці комплексним дослідженням теоретичних та практичних аспектів адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні. В результаті проведеного дослідження сформульовано нові наукові положення та висновки, запропоновані особисто здобувачем, основні з яких такі:

уперше:

встановлено, що правова охорона нематеріальної культурної спадщини є міжгалузевим самостійним інститутом права, в основу якого покладено норми адміністративного права України, які характеризуються їх обособленою єдністю;

виокремлено основні напрями розвитку адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні та розкрито їх, а саме: за елементним (об'єктним) складом нематеріальної культурної спадщини; за суб'єктами публічної адміністрації уповноваженими в сфері нематеріальної культурної спадщини та їх управлінською діяльністю; за структурою управлінських відносин та поділом адміністративної діяльності суб'єктів уповноважених в сфері охорони нематеріальної культурної спадщини; за контрольною (наглядовою) діяльністю уповноважених суб'єктів публічної адміністрації щодо охорони нематеріальної культурної спадщини; за узгодженням правових норм та усуненням колізій щодо положень національного законодавства з охорони нематеріальної культурної спадщини із відповідними положеннями та вимогами міжнародних нормативно-правових актів в цій сфері; за реєстраційно-обліковою діяльністю в сфері нематеріальної

культурної спадщини; за здійсненням мапування культурних просторів, окремих регіонів, областей, України з наявними об'єктами (проявами, елементами) нематеріальної культурної спадщини (зі створенням електронних версій); за здійсненням фінансування охорони нематеріальної культурної спадщини; за юридичною відповідальністю та правопорушеннями щодо елементів (об'єктів, проявів) нематеріальної культурної спадщини фізичними і юридичними особами та ін.;

обґрунтовано необхідність комплексної правової і фізичної охорони в сфері нематеріальної культурної спадщини;

визначено основні принципи правової охорони нематеріальної культурної спадщини, а саме: забезпечення системності й наступності при здійсненні державної політики щодо нематеріальної культурної спадщини; забезпечення загальнодоступності науково-дослідних та вишукувальних проєктів, здійснених щодо нематеріальної культурної спадщини; збереження автентичності нематеріальної культурної спадщини; співробітництво уповноважених органів публічної адміністрації, творчих спілок і колективів, громадських й наукових організацій тощо щодо нематеріальної культурної спадщини, ін.;

розкрито адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні щодо змісту управлінської діяльності уповноважених суб'єктів публічної адміністрації в сфері охорони нематеріальної культурної спадщини, а саме: а) не достатнім визначенням чинним пам'яткоохоронним законодавством України їх цілей і завдань; б) недостатнім законодавчим унормуванням обсягу їх повноважень, взаємодії та співпраці, функцій, адміністративних процедур тощо; в) неналежністю законодавчого визначення методів їх діяльності, способів засобів, механізмів які безпосередньо впливають на практичну реалізацію цих повноважень, зокрема через невизначеність чіткої вертикалі у системі владних органів щодо нематеріальної культурної спадщини;

виокремлено для законодавчого закріплення права носіїв нематеріальної культурної спадщини, зокрема: брати участь в інвентаризації, охороні, популяризації й актуалізації об'єктів (проявів, елементів) НКС; розробляти та використовувати символи і знаки місцевої НКС, зареєстровані відповідно до законодавства, з метою залучення до неї більшої уваги з боку громадськості; пропонувати окремі об'єкти НКС для включення до Репрезентативного списку НКС людства (ЮНЕСКО); д) сприяти уповноваженим щодо охорони НКС органам влади у збереженні, використанні, популяризації та охороні об'єктів (проявів) НКС відповідно до законодавства України, ін.;

визначено перелік адміністративних правопорушень в сфері нематеріальної культурної спадщини, а саме: допущення порушення вимог при їх використанні, зокрема: безпосереднє або непряме доведення до публіки елементів (об'єктів, проявів) нематеріальної культурної спадщини, які умисно видаються як свої, або введення публіки в оману відносно джерела створення

елементів (об'єктів, проявів) нематеріальної культурної спадщини, або використання об'єктів (проявів, елементів) нематеріальної культурної спадщини з представленням їх як об'єктів (проявів, елементів) нематеріальної культурної спадщини іншої країни, що не є фактичним джерелом; використання, що завдає збитку культурним інтересам суспільства (країни), ін.;

надано авторські визначення основоположних понять в сфері нематеріальної культурної спадщини, зокрема: права охорони нематеріальної культурної спадщини, види нематеріальної культурної спадщини; прояви нематеріальної культурної спадщини; об'єкти нематеріальної культурної спадщини; елементи нематеріальної культурної спадщини, ін.;

удосконалено:

поняття механізму адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини визначено як сукупність адміністративно-правових засобів, гарантій та відповідальності за допомогою, яких здійснюється державна політика щодо охорони нематеріальної культурної спадщини; охарактеризовано як взаємопов'язану систему адміністративно-правових засобів реалізації державно-владних повноважень уповноважених органів публічної адміністрації щодо охорони нематеріальної культурної спадщини та забезпечення прав, свобод та інтересів особи щодо неї для приведення в дію цього адміністративно-правового забезпечення, а також виокремлено його елементи: власні (засоби, гарантії та адміністративна відповідальність), загальні (адміністративно-правові норми, юридичні факти та/або конкретні обставини, адміністративні правовідносини, акти реалізації прав та обов'язків), організаційні; його основні риси та основні ознаки;

підходи щодо формування нової системи органів публічної адміністрації у сфері нематеріальної культурної спадщини шляхом створення єдиної вертикальної структурної системи владних органів із визначенням їх повноважень в цій сфері, в тому числі, шляхом створення на центральному рівні єдиного центрального органу виконавчої влади;

визначення основоположних дефініцій, а саме: нематеріальної культурної спадщини України; охорона нематеріальної культурної спадщини; носії елементів (об'єктів, проявів) нематеріальної культурної спадщини; ін.;

набули подальшого розвитку:

узагальнення основних наукових положень щодо адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні;

поняття, зміст та цілі адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні;

пропозиції щодо адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні з аналізу досвіду окремих зарубіжних країн;

пропозиції та рекомендації про внесення змін та доповнень щодо нематеріальної культурної спадщини до Закону України «Про охорону культурної спадщини», зокрема, щодо повноважень суб'єктів публічної адміністрації щодо нематеріальної культурної спадщини, перелік правопорушень при використанні об'єктів (проявів) нематеріальної культурної спадщини, ін. (Додаток Б).

Наукова новизна проведеного дисертаційного дослідження обумовила теоретичну та практичну цінність роботи.

Наукова цінність полягає у тому, що висновки, сформульовані у роботі, можуть бути використані у науково-дослідній сфері: результати дослідження можуть бути основою для подальшої розробки питань державної підтримки сфери нематеріальної культурної спадщини в Україні; у сфері правотворчості: висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані в дисертації, можуть бути використані для удосконалення чинних і розробки проектів нормативно-правових актів, які сприятимуть підвищенню ефективності та якості адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні; у правозастосовній діяльності: використання одержаних результатів дозволить покращити практичну діяльність уповноважених органів публічної адміністрації та ін. у сфері охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні; у навчальному процесі: матеріали дисертації можуть бути використані при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Порівняльне адміністративне право» та спецкурсу «Право культурної спадщини України»; при підготовці підручників та навчальних посібників з дисциплін «Адміністративне право», «Право культурної спадщини України»; при підготовці підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій для студентів юридичних факультетів, закладів вищої освіти у контексті висвітлення галузі охорони культурної спадщини.

5. Наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, повнота опублікування результатів дисертації

Основні наукові результати дисертації висвітлені у 20 публікаціях, які повністю відображають зміст проведеного наукового дослідження, а також суть викладених у ньому практичних висновків та рекомендацій. За результатами наукових розвідок, дисертантом було опубліковано наступні наукові доробки.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Кудерська І. О., Кудерська Н. І. Адміністративно-правова охорона матеріальної та нематеріальної культурної спадщини в Україні. *Державно-правове регулювання суспільних відносин в умовах глобалізаційних викликів: вітчизняні та міжнародні реалії*: монографія / за заг. ред. Ю. Л. Бошицького; Київський університет права НАН України. Київ: Талком, 2019. С. 168–200.

2. Кудерська І. О., Кудерська Н. І. Нематеріальна культурна спадщина України, її об'єкти (прояви). *European Perspectives = Європейські перспективи*: міжнар. наук.-практ. журнал. 2015. № 7. С. 59–67.

3. Кудерська І. О., Кудерська Н. І. Охорона нематеріальної культурної спадщини в Україні. *Our Law = Наше право*: міжнар. наук.-практ. журнал. 2016. № 1. С. 27–35.

4. Кудерська І. О., Кудерська Н. І. Управління нематеріальною культурною спадщиною в Україні. *Our Law = Наше право*: міжнар. наук.-практ. журнал. 2016. № 4. С. 56–64.

5. Кудерська І. О., Кудерська Н. І. Генезис становлення та розвитку охорони нематеріальної культурної спадщини. *European Perspectives = Європейські перспективи*: міжнар. наук.-практ. журнал. 2016. № 1. С. 57–64.

6. Кудерська І. О. Напрями вдосконалення адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні. *European Perspectives = Європейські перспективи*: міжнар. наук.-практ. журнал. 2021. № 2. С. 48–55.

Статті в наукових періодичних виданнях, включених до переліку наукових видань інших держав, які входять до ОЕСР та/або ЄС:

1. Кудерська І. О., Кудерська Н. І. Списки (переліки, реєстри) нематеріальної культурної спадщини. *Suprematia Dreptului = Верховенство права*: міжнар. наук.-практ. журнал (Молдова). 2016. № 3. С. 46–52.

2. Кудерська І. О., Кудерська Н. І. Нормативно-правове забезпечення здійснення музеєфікації об'єктів нематеріальної культурної спадщини в Україні. *Suprematia Dreptului = Верховенство права*: міжнар. наук.-практ. журнал (Молдова). 2017. № 3. С. 81–89.

3. Кудерська І. О. Охорона нематеріальної спадщини: міжнародний досвід адміністративно-правового забезпечення. *Suprematia Dreptului = Верховенство права*: міжнар. наук.-практ. журнал (Молдова). 2019. № 2. С. 65–72.

4. Кудерська І. О. Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні та його механізм. *LEX PRO OMNES: Visegrad Journal on Human Rights*. 2021. № 2. С. 73–78.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Кудерська І. О. Нематеріальна культурна спадщина історико-правовий огляд. *Законодавство України: недоліки, проблеми систематизації та перспективи розвитку*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Херсон, 12–13 лют. 2016 р.). Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2016. С. 136–139.

2. Кудерська І. О. Нематеріальна культурна спадщина України, її об'єкти (прояви). *O noua perspectiva a proceselor de integrare Europeana a Moldovei si Ucrainei: aspectul juridic*: materialele conferintei internationale stintifico-practice (25–26 martie 2016) / com. org.: V. Bujor. Chisinau: S. n., 2016 (Tipogr. «Cetatea de Sus»). С. 148–152.

3. Кудерська І. О. Охорона нематеріальної культурної спадщини в Україні. *Право, держава та громадянське суспільство в умовах системних реформ у процесі євроінтеграції*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 01–02 квіт. 2016 р.). Дніпропетровськ: Дніпропетровський гуманітарний ун-т, 2016. С. 86–90.

4. Кудерська І. О. Списки (переліки, реєстри) нематеріальної культурної спадщини. *Інтеграція юридичної науки і практики як основа сталого розвитку вітчизняного законодавства*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25–26 листоп. 2016 р.). Дніпро: Дніпропетровський гуманітарний ун-т, 2016. С. 159–162.

5. Кудерська І. О. Управління нематеріальною культурною спадщиною в Україні. *Тенденції та пріоритети реформування законодавства України*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Херсон, 09–10 груд. 2016 р.). Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2016. С. 93–95.

6. Кудерська І. О. Організація та діяльність органів виконавчої влади щодо охорони нематеріальної культурної спадщини. *Розвиток адміністративного законодавства в умовах реформаційних процесів в Україні*: зб. наук. праць Всеукр. круглого столу (м. Київ, 27 жовт. 2017 р.) / за заг. ред. О. Ф. Андрійко. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2017. С. 165–169.

7. Кудерська І. О. Правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини за кордоном та пропозиції для України. *Концептуальні засади реформування адміністративного права та фінансового права України в сучасних умовах*: зб. наук. праць Всеукр. «Круглого столу» (м. Київ, 02 листоп. 2018 р.) / за заг. ред. О. Ф. Андрійко. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2018. С. 159–163.

8. Кудерська І. О. Впровадження сучасних інноваційних технологій при музеєфікації нематеріальної культурної спадщини в Україні: правове забезпечення. *Майбутнє науки в обрях права*: зб. наук. праць. ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених (м. Київ, 05 груд. 2018 р.) До 100-річчя Національної академії наук України / редкол.: Н. М. Пархоменко (голова), О. О. Малишев (заступ. голови), І. О. Кудерська (секретар), Т. І. Бондарук, А. М. Гурова, П. С. Демченко, А. Ю. Іванова, В. К. Малолітнева. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2018. С. 65–67.

9. Кудерська І. О. Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини: поняття, зміст, мета, структура, напрями. *Проблеми розвитку адміністративного і фінансового права в умовах сучасних реформаційних процесів*: зб. наук. праць Всеукр. «Круглого столу» (м. Київ, 01 листоп. 2019 р.) / за заг. ред. О. Ф. Андрійко. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2019. С. 152–156.

10. Кудерська І. О. Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні та його механізм. *Актуальні*

проблеми правотворення в сучасній Україні: матеріали XI Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 20 квіт. 2021 р.). Рівне: Вид-во «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2021. С. 304–307.

6. Структура дисертації, логіка викладу її основних частин та обсяг дисертаційного дослідження

Структура та обсяг дисертації зумовлена метою та завданнями дослідження і складається з переліку умовних позначень, вступу, двох розділів, які містять шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 253 сторінок, з них 193 сторінок – основний текст, 37 сторінок – список використаних джерел (346 найменування), 24 сторінки – додатки.

7. Особистий внесок здобувача

Дисертація виконана Кудерською І. О. самостійно. Усі сформульовані в дисертації положення та висновки ґрунтуються на власних дослідженнях дисертантки. У дисертації ідеї та розробки належать автору. Ідеї та розробки, що належать співавтору публікацій за темою дисертації, дисертанткою не використовувалися. В опублікованих у співавторстві наукових публікаціях особистим внеском здобувача є всі дослідження, аналізи та висновки щодо нематеріальної культурної спадщини, включаючи: авторська класифікація об'єктів (проявів) нематеріальної культурної спадщини; низка авторських понять у сфері нематеріальної культурної спадщини, в тому числі її охорони, а також висновок про необхідність їх законодавчого закріплення; виокремлення заходів (процесів/засобів) охорони необхідні в досліджуваній сфері; відокремлення захисту, охорони, збереження об'єктів (проявів) нематеріальної культурної спадщини; розкриття поняття «носії об'єктів (проявів) нематеріальної культурної спадщини» та законодавче закріплення прав за носіями нематеріальної культурної спадщини; висновки, що в Україні охорона нематеріальної культурної спадщини здійснюється в основному на підставі низки міжнародних нормативно-правових актів щодо її проявів та на їх підставі, які не знайшли достатнього розкриття вітчизняним законодавством; основні принципи розвитку досліджуваної сфери; пропозиції по введенню коефіцієнту життєздатності об'єктів нематеріальної культурної спадщини; обґрунтування необхідності комплексного захисту в сфері нематеріальної культурної спадщини та його складових; виокремлення та визначення повноважень владних органів та уповноважених структур у сфері нематеріальної культурної спадщини України; висновок, що фізичні та юридичні особи повинні подавати для узгодження до центрального органу виконавчої влади у сфері культурної спадщини всі проєкти щодо нематеріальної культурної спадщини, з метою оцінки впливу і забезпечення їх життєздатності; запропоноване унормування взаємодії уповноважених владних органів у сфері нематеріальної культурної

спадщини із спільнотами, групами, окремими особами, що є їх носіями; запропоновані джерела фінансування заходів щодо охорони нематеріальної культурної спадщини; визначення, що державний контроль у сфері нематеріальної культурної спадщини має здійснюватися у порядку, встановленому в пам'яткоохоронному законодавстві України, а вразі порушення - має бути передбачено юридичну відповідальність; висновки: що останнє десятиріччя минулого століття слід вважати початком пам'яткоохоронної діяльності в Україні щодо нематеріальної культурної спадщини; що Україною, як державою-учасницею Конвенції ЮНЕСКО про охорону нематеріальної культурної спадщини (2003 р.), неналежно виконані міжнародні зобов'язання, зокрема, не створено відповідні владні органи та громадські організації у сфері нематеріальної культурної спадщини, не прийнято відповідний нормативно-правовий акт, який визначив би політику держави у пам'яткоохоронній сфері тощо; що особливості щодо національної нематеріальної культурної спадщини повинні бути визначені окремою главою у єдиному кодифікованому законодавчому акті щодо культурної спадщини; виокремлені вимоги до ведення та формування Переліку об'єктів нематеріальної культурної спадщини, вимоги до включення в нього; запропоноване виключення об'єкта нематеріальної культурної спадщини із державних переліків об'єктів нематеріальної культурної спадщини на підставі відповідного висновку експертизи, а з місцевих чи регіональних переліків – органами, що їх створили у відповідності до відповідного положення про списки (переліки) нематеріальної культурної спадщини; запропоноване: нормативно-правове закріплення критеріїв для здійснення музеєфікації об'єктів нематеріальної культурної спадщини; законодавче забезпечення обов'язкового відновлення або реконструювання об'єктів нематеріальної культурної спадщини на основі достовірних і повних наукових даних; аргументована необхідність законодавчого визначення питань створення та функціонування музейних установ, які мають здійснювати зберігання об'єктів нематеріальної культурної спадщини у природньому для них середовищі; визначено перелік стадій у процесі музеєфікації об'єктів нематеріальної культурної спадщини; інше, що стосується нематеріальної культурної спадщини.

Усі положення новизни, що виносяться на захист, та висновки, зроблені у цій дисертації, апробовані та опубліковані автором одноособово.

8. Характеристика особистості здобувача

Кудерська Ірина Олександрівна народилася 09 липня 1989 року у м. Києві. У 2012 році закінчила навчання у Київському університеті права Національної академії наук України зі спеціальністю «Правознавство».

Вільно володіє англійською мовою.

З 2005 року працювала в Центрі наукових ініціатив Національного авіаційного університету (м. Київ) на посаді помічника менеджера.

З 2011 року – юрисконсульт в Товаристві з обмеженою відповідальністю «Право та захист України» (м. Київ). З 2013 по 2018 роки працювала провідним юрисконсульт в Товаристві з обмеженою відповідальністю «Право та захист України» (м. Київ). В 2014 Товариство з обмеженою відповідальністю «Право та захист України» було перейменоване у Товариство з обмеженою відповідальністю «ОВЕРТАЙМ ІНВЕСТ ГРУП». В 2018 році працювала юрисконсульт в Товаристві з обмеженою відповідальністю «ДЕЗЕГА ХОЛДІНГ УКРАЇНА» (м. Київ). З 2019 по 2021 роки працювала юрисконсульт в Товаристві з обмеженою відповідальністю «Зоопарк «12 місяців» (Київська обл., Вишгородський район).

Із листопада 2017 року по листопад 2021 року - аспірантка відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України.

З вересня 2021 року по теперішній час – викладач кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права факультету соціології та права в Національному технічному університеті України «Київському політехнічному інституті імені Ігоря Сікорського».

9. Оцінка мови та стилю дисертації

Дисертація написана з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Текстове подання матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість та доступність їх сприйняття і відповідають стилю науково-дослідної літератури.

За результатами попередньої експертизи дисертаційного дослідження, виконаного Кудерською І. О., а також вивчення повноти публікації основних результатів дослідження:

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації *Кудерської Ірини Олександрівни* на тему: **«Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні»**.

2. Визнати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Кудерської І. О. є фундаментальним науковим дослідженням з актуальних питань, характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, що мають

наукову новизну, теоретичне та практичне значення, що, своєю чергою, свідчить про особистий внесок здобувача у розвиток науки адміністративного права. Подане до захисту дисертаційне дослідження відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), пункту 10 Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167.

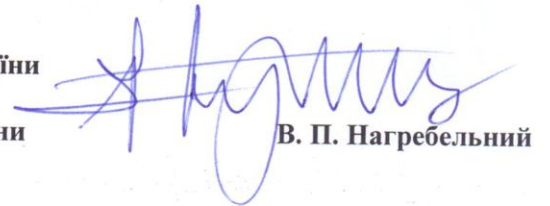
Результати голосування щодо рекомендації до захисту дисертації Кудерської І. О. на тему: «Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні» на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

За – 8

Проти – немає

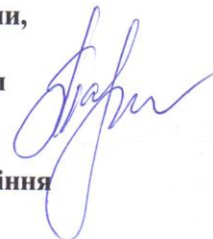
Утримались – немає

Головуючий на засіданні:
заступник директора
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України
кандидат юридичних наук
член-кореспондент НАПрН України

В. П. Нагребельний

Рецензенти:
Вчений секретар
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України,
доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України

Н. М. Пархоменко

старший науковий співробітник
відділу проблем державного управління
та адміністративного права
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України,
кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник

Н. К. Ісаєва

Посвідчую
 Вчений секретар Інституту
 держави і права
 імені В. М. Корецького НАН України
 14.03.2017